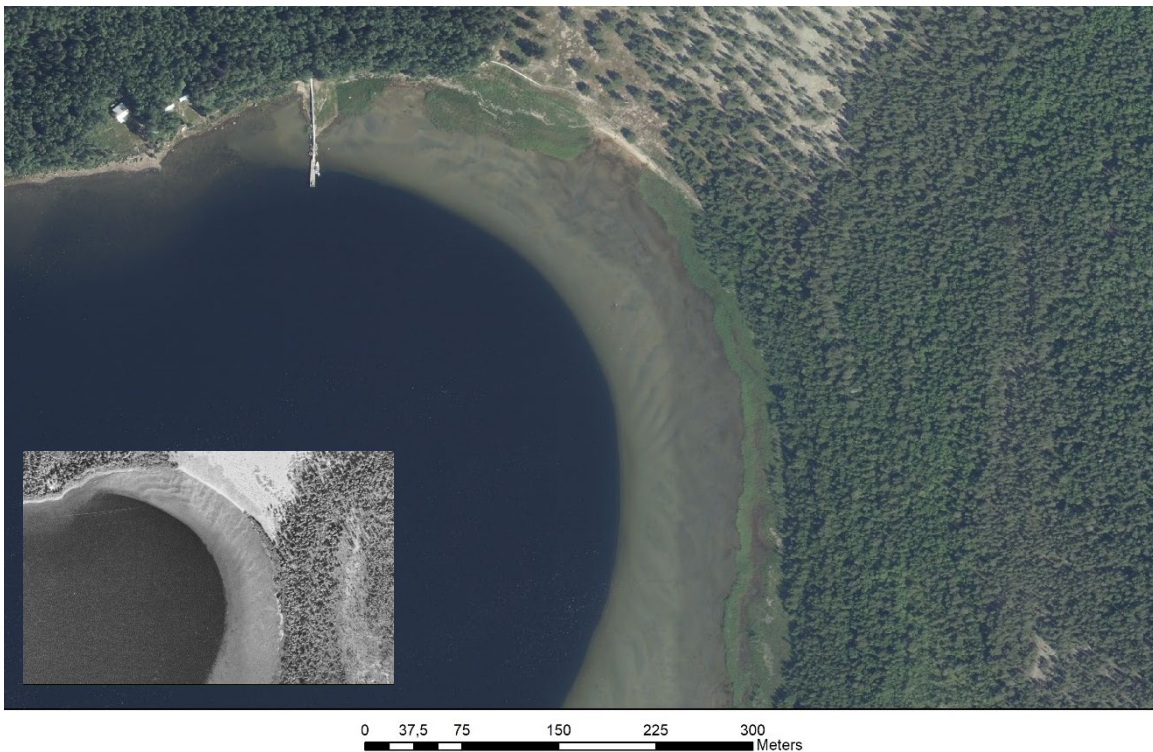

Restaureringsåtgärd för att minska uppgrundning i Koskärsviken

Länsstyrelsen Norrbottens län | 010-225 54 50 | norrbotten@lansstyrelsen.se

Koskärsviken | Piteå | MS_CD: WA35010510

Uppgrundning och igenväxning orsakad av pir på västra sidan av Koskärsviken på Vargön. Svartvit bild visar Koskärsviken år 1960, innan piren byggdes.

Projektområde

Projektområdet utgörs av Koskärsviken som ligger i västra delen av naturreservatet och Natura 2000-området Vargön. Själva ön Vargön ligger cirka 11 kilometer öster om tätorten Piteå. Projektområdet ligger i vattenförekomsterna Vargödraget, således i Piteå skärgårds inre del.

På Vargöns västra sida ligger Koskärsviken. Viken bildas av den utskjutande udden Koskäret, som tillsammans med Vargön skyddar viken mot direkt exponering från öst, norr och nordväst. Viken ligger därmed relativt väl skyddad och utsätts egentligen endast för direkt exponering från söder. På stränderna kan man träffa på bottnisk malört, som är en art upptagen i EU:s art- och habitatdirektiv. En bit söderut från viken finns observationer av slidnate, klassad som nära hotad enligt den svenska rödlistan. Detta är emellertid den enda informationen som finns tillgänglig av den marina miljön knuten till viken. Karterade naturtyper (ej fastställda) i området utgörs av sandstränder vid Östersjön (1640), strandängar vid Östersjön (1630) och blottade sand- och lerbottnar (1140).

Länsstyrelserna

Områdets marina miljö i sin helhet liknar dock troligtvis miljön på motsatt sida av Vargödraget, intill Nörd-Haraholmen. Detta område är, till skillnad mot miljön intill Vargön, relativt välinventerat. Den grunda miljön intill Nörd-Haraholmen utgörs av grunda sandbottnar. Sandbottnarna är naturligt artfattiga på vegetation, men ställvis förekommer ängar av kransalgen borststräfsse. Vid en relativt tvär brant övergår de grunda sandbottnarna i en mjukbotten. Kring branten växer ofta en tätare undervattensvegetation. De djupare delarna nedanför branten är återigen naturligt artfattiga på vegetation. I områden med hårbotten (block och sten), noteras främst kransalger på finare substrat, exempelvis havsrufse och borststräfsse, samt påväxt av sötvattensvamp (*Ephydatia fluviatilis*) på det hårda substratet. Salthalten i ytvattnet ligger strax över 2 ‰.

Utifrån bland annat sjökort och ortofoto kan man ändå med relativt god säkerhet beskriva de marina förutsättningarna i Koskärsviken. I likhet med den marina miljön intill Nörd-Haraholmen, utgörs det mest strandnära området ut av grunda och flacka sandbottnar. De grunda bottnarna har goda förutsättningar att fungera som rekryteringsområde för sik och siklöja. Omkring 100 meter ut från land finns även här en brant, där vattendjupet ökar fort.

Orsak till åtgärder

Koskäret har sedan länge varit ett populärt utflyktsmål för det rörliga friluftslivet, här finns bland annat stora sanddynområden och flacka sandstränder. Under mitten av 70-talet uppfördes en pир på Koskäret. Piren är placerad i vikens västra sida och den längsta sträckan från piren till motsatt strand är ca 6,5 km i sydvästlig riktning. Sedan piren uppfördes har uppgrundning skett, främst på den östra sidan av piren.

Uppgrundningen har studerats av SWECO i ”Utredning av sedimentation invid pир på Koskäret, Vargön, Piteå”, som finns att läsa i ”Fördjupad skötselplan för Koskäret i Vargöns naturreservat”, bilaga 1. Där studerades uppgrundningens utveckling över tiden genom flygfotografier från 1945 till 2003. I studien konstaterar man att piren inte fanns fram till 1967 och att strandlinjens läge fram till 1975 var relativt konstant. Det är efter 1975 som området börjar grundas upp. Uppgrundningens effekter syns tydligt i två områden och den initiala uppgrundningen började en bit ifrån piren, mer centralt i viken. Uppgrundning ökade därefter även i anslutning till piren.

SWECOs utredning sträcker sig fram till 2003. Ytterligare förändringar av vikens morfologi och vegetationsutbredning har skett efteråt. Vissa av förändringarna är säkerligen kopplade till naturliga processer som pågår i området, exempelvis effekter av landhöjning och strandängssuccession. Det finns dock även tecken på en fortsatta inverkan av piren, i form ut av ytterligare uppgrundning. Exempelvis har bottensediment nu även börjat ansamlas på andra sidan piren.

Piren är placerad i buktens ”nedströmsände” och fungerar helt enkelt som en förlängning av Koskärets södra sida. Piren bidrar därmed till att göra bukten mer ”stängd”. Botten- och strandmaterialet transporteras vanligen fram och tillbaka inom en vik i det fall vågriktningen varierar något, piren stör därmed denna jämvikt.

Vad vi vill förbättra

Projektets mål är att återskapa en mer naturlig vattenströmning för att minska påverkan av sedimentation och igenväxning i viken och av strandområdet. Genom att utföra restaureringsåtgärden kommer viken att öppnas upp igen och en mer naturlig transport av bottensubstrat kommer förhoppningsvis leda till att problematiken kring ansamling av bottensubstrat minskar i berörda område. Då piren dessutom har skapat en skyddande miljö har

vegetation fått möjlighet att få fäste i en annars relativt exponerad och artfattig sandmiljö. Efter åtgärden försvinner den skyddande effekten av piren och möjligheten för vegetation att få fäste bör därmed minska med förhoppning om att motverka fortsatt igenväxning.

Planerade åtgärder och aktiviteter

Vargön är ett statligt naturreservat där Piteå kommun äger marken. Förvaltare är Länsstyrelsen Norrbotten, som har skötselavtal med Piteå kommun. Planen är att riva piren för att återskapa naturliga vattenströmmar vilket leder till friare transport av botten- och strandmaterial.

Ersättningsåtgärder för att motverka uppgrundningen intill piren kan vara att piren flyttas till ett mer lämpligt ställe på Koskåret, eller att piren ändras så att konstruktionen inte stör vattenflödet i lika stor utsträckning. Om piren måste flyttas föreslår man i SWECO:s utredning att piren flyttas till Koskärets västra sida, samt att piren även där görs mer genomsläpplig. Västra sidan av Koskåret har en konkav strandlinje, som därmed inte bör påverkas i samma utsträckning som i viken.

Lämpligheten som angöringsplats måste dock utredas. Alternativt kan de stenistor som utgör bas för pirens inre delar bytas mot glesare pålar eller en annan mer genomsläpplig konstruktion, som inte stör vågor eller strömmar i lika stor utsträckning.

I Fördjupad skötselplan för Koskåret i Vargöns naturreservat, Bilaga 2 (se referens) står följande:

”Gästbryggan åtgärdas så att genomsläppligheten förbättras och att vattenströmmar och vågverkan återfår ett naturligt spelrum. Förslagsskiss turbåtsangöring på Stenskär”, Bilaga 3, redovisar principer för hur gästbryggan vid Koskåret kan byggas om för att få en bättre funktion”.

Innan åtgärden utförs bedömer vi att den marina miljön bör inventeras med avseende på makrofyter och bottenfauna, då information om naturvärden och eventuella förekomster av hotade arter saknas i området. Inventeringar i den marina miljön krävs också för att på bästa sätt kunna utvärdera och följa upp effekter av åtgärden.

Planerad uppföljning

Den planerade uppföljningen består dels ut av en fortsatt flygbildstolkning av strandlinjen. SWECO:s undersökning sträcker sig fram till år 2003 och flygbildstolkningen bör därmed ta vid efter den, samt dessutom användas efteråt för att utvärdera effekten av åtgärden.

Uppföljning av makrofytförekomst i området är också av intresse då förändringar i vattenströmmarna potentiellt kan påverka makrofytsamhället i viken. Dessutom minskar den skyddande effekten av piren vilket påverkar makrofyters förmåga att få fäste i substratet då effekten av vågverkan och isskrapning återgår till mer naturligt tillstånd. Även uppföljning av bottenfaunaprov planeras samt eventuellt undersökning av vattenströmmar.

Strandvegetation bör även den följas upp då effekten av piren inte bara lett till uppgrundning utan även igenväxning av vegetation på strandområdet.

I samverkan med

Piteå kommun

Vid planering av skötselåtgärder hålls samråd mellan Piteå kommun och Länsstyrelsen.

Länkar

Fördjupad skötselplan för Koskåret i Vargöns naturreservat:

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/handlingar/rest/dokument/190778>

<https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA35010510>